

Ärende: VN/20721/2023

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och av vissa andra lagar

Lausunnonantajan lausunto

Vill ni yttra er om ändringen i fråga om den förlängning som hänför sig till löntagarens arbetsvillkor? (ArbSL 5 kap.)

-

Vill ni yttra er om ändringarna i fråga om hur löntagarens arbetsvillkor uppfylls? (ArbSL 5 kap. och ändringarna i förordningen)

-

Vill ni yttra er om bestämningen av den lön som utgör grunden för den inkomstrelaterade dagpenningen? (ArbSL 6 kap. och ändringarna i förordningen)

-

Vill ni yttra er om hur ändringarna i ArbSL 5 och 6 kap. påverkar de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för utbetalningen av arbetslöshetsförmånen? (ArbSL 2 och 2 a kap. och 14 kap. 1 c §)

-

Vill ni yttra er om om slopandet av det skyddade beloppet vid jämkning av arbetslöshetsförmåner? (ArbSL 4 kap.)

-

Vill ni yttra er om indragningen av barnförhöjningarna? (ArbSL 6 och 7 kap.)

På grund av kort remisstid kommenterar Rädda Barnen på Åland endast Åland och avskaffandet av barnförhöjningarna (även om de andra föreslagna ändringar kommer att påverka också barnfamiljer på Åland). Indragningen av barnförhöjningarna kommer att få konsekvenser för barn på Åland då det är delad behörighet på området mellan självstyrelsen och riket.

Konsekvensbedömningar gällande åländska hushåll och barn saknas helt i regeringens proposition så vi vet inte vilka konsekvenser indragning av barnförhöjningarna kan få på Åland (se mer under frågan om konsekvenser för medborgarna). Statistik från Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) visar att sedan år 2015 har en större andel åländska barn levt i risk för fattigdom jämfört med ålänningarna i allmänhet. Nedsänkningar i sociala förmåner som drabbar barnfamiljer i de mest utsatta ställningar är inte hållbar ekonomisk politik utan de eventuella besparingar som görs nu riskerar istället att betyda ökade framtida kostnader. Det har även konsekvenser för barnen här och nu. Att växa upp i fattigdom riskerar allvarliga konsekvenser för barn bland annat en ökad risk för sämre fysisk och psykisk hälsa och ökad risk för utsatthet även i vuxen ålder.

Att indragningen av barnförhöjningen skulle kompenseras med utkomststödet för vissa barnfamiljer ser vi inte heller som positiv utveckling eftersom utkomststödet är ett ekonomiskt bidrag som ska beviljas i sista hand.

Vill ni yttra er om förlängningen av självrisktiden? (ArbSL 5 och 7 kap.)

-

Vill ni yttra er om propositionens ekonomiska konsekvenser och konsekvenser för medborgarna (inklusive konsekvenser för den offentliga ekonomin, sysselsättningen och kommunerna)?

Regeringens proposition innehåller både förslag som tillhör Ålands lagstiftningsbehörighet och sådana som tillhör Finlands lagstiftningsbehörighet. Bestämmelserna om grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd hör till Ålands lagstiftningsbehörighet, medan den inkomstrelaterade dagpenningen utgör riksbehörighet. Finlands Lag om utkomstskydd för arbetslösa, som med vissa avvikelser gäller inom landskapets behörighet med stöd av blankettlag, omfattar både arbetslöshetsförmåner inom landskapets och rikets behörighet. De föreslagna ändringarna kommer därför att påverka också ålänningar och åländska barnfamiljer direkt, men inga konsekvensbedömningar gällande åländska hushåll eller åländska barn finns med i regeringens proposition.

Det är viktigt att när de föreslagna lagändringarna i Finland påverkar också hushåll och barn på Åland borde konsekvenserna bedömas direkt i lagberedningsarbete. Konsekvenserna kan bli annorlunda på Åland än i riket på grund av att t.ex. de olika sociala förmånerna på Åland till viss del avviker från rikets.

Enligt regeringens proposition skulle indragningen av barnförhöjningen kompenseras med utkomststödet för vissa barnfamiljer. Utkomststödet på Åland har enligt ÅSUB:s tidigare bedömningar underutnyttjats på Åland jämfört med resten av Finland. Enligt ÅSUB:s estimering från år 2016 är utnyttjandegraden av utkomststödet (hur mycket av det berättigade utkomststödet används) på Åland är endast hälften av vad den är i Finland som helhet. Enligt en preliminär analys kan den uppseendeväckande låga täckningsgraden på Åland bero att de potentiella klienternas benägenhet att utnyttja stödet är särskilt lågt i ett småskaligt samhälle. Det kan även bero på bristande kunskap om rättigheterna hos klienterna. På Åland ansöks utkomststödet från en annan myndighet (Kommunernas socialtjänst) än från de som beviljar arbetslöshetsförmåner (AMS).

Detta kan betyda att de föreslagna ändringarna skulle påverka barnfamiljer annorlunda på Åland än i riket och konsekvenserna behöver bedömas ordentligt på förhand.

Vi vet inte heller hur avskaffandet av barnförhöjningen påverkar betalningar på underhållsstödet på Åland.

Vill ni yttra er om övriga konsekvenser? (inklusive konsekvenser för myndigheter och företag)? De instanser som representerar personalen inom arbets- och näringsförvaltningen ombeds bedöma konsekvenserna för personalen inom arbets- och näringsförvaltningen och dess arbetsuppgifter, i synnerhet ArbSL 14 kap. 1 c §).

-

Vill ni yttra er om hur konsekvenserna av ändringarna kan följas upp och bedömas i efterhand?

-

Vill ni yttra er om ikraftträdandet och övergångsbestämmelsen?

-

Något annat att yttra?

Det svenskspråkiga material som skickats för utlåtande omfattar endast en sammanfattning av propositionens huvudsakliga innehåll och föreslagen lagtext, varför åländska myndigheter eller andra aktörer inte beretts möjlighet till ett fullödigt utlåtande. Det svenskspråkiga materialet ger inte tillräckligt information för att kunna sätta sig in i förslaget även på svenska. Åland är enspråkigt svenskt och enligt självstyrelselagen ska dialog med riket ske på svenska.

Förutom saknaden av det svenskspråkiga materialet har remisstiden varit alldeles för kort vilket inte är förenligt med god förvaltningssed.

Angergård Charlotte
Rädda Barnen på Åland